

Kerteminde, 21. september
Debatmøde i Landbrugsforum

Frank Oudshoorn, SEGES Økologi

BÆREDYGTIGHED I LANDBRUGETS KONTEKST OG RISE

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevareministeriet
NaturErhvervstyrelsen

LDP 2020

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

STØTTET AF
fonden for
økologisk landbrug

Bæredygtig udvikling af landbrug, hvad er det ?

Landbrugspraksis der kan overgå til næste generation uden at have forringet rammebetingelserne for driften og samfundet

Landbrugspraksis der bidrager til forbedring af rammebetingelserne for landbrug og samfundet

Hvad er rammebetingelserne for landbrugsdriften og for samfundet ?

Bedriften: fornuftig økonomi, arbejdsmiljø OK, mulighed for familieliv, udfordrende, spændende, moralsk i overensstemmelse med egen standard, interessant for næste generation, ...

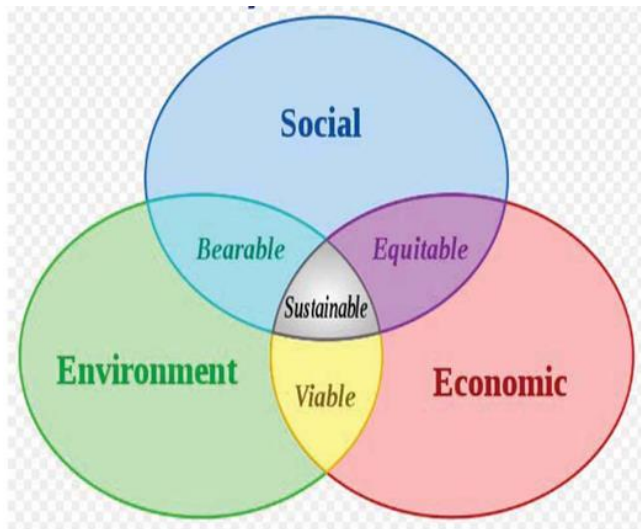
Samfundet (kunde): tilstrækkeligt med produkter til rimelig pris, sunde og rene kvalitetsprodukter, varieret og rig natur, attraktiv landskab, rent drikkevand, ingen affaldsproblemer, ingen stank, støj, dyrevelfærd, regional, ...

Samfundet (+ myndighed): lovligt, klimaneutral, fossil energi neutral, BNP, verdens fødevareforsyning

Er der modsætninger eller snakker vi om det samme ?

For at kunne udvikle, er vi nødt til at måle bæredygtighed

På verdensplan har videnskaben de sidste 15-20 år forsøgt at udvikle kriterier, indikatorer, beregningsmetoder, og systematik til at kvantificere, **også for landbruget**

1)De Olde et al, 2016 Assessing sustainability at farm-level: Lessons learned from a comparison of tools in practice

2)DeMarchand, 2016 TempAg Pilot Activity 1.1.1, Survey of Sustainability Assessment Methods

Global og lokal Bedrift og forsyningskæden Absolut eller relativ

Eksempler

Klima/ fossil energiforbrug

udvaskning/ biodiversitet

Afsætning/pris

stabilitet/troværdighed

Tærskelværdier /lovgivning

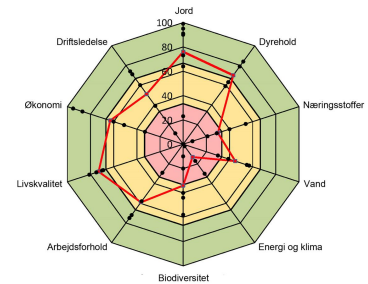
Kulturelle værdier/natur

Landbrug og Fødevarers økologiudvalg beslutter i 2013 at bæredygtighed er et vigtigt indsatsområde.

- Krav om dokumenteret bæredygtighed stiger. Vi forbedrer troværdighed og sporbarheden overfor forbrugerne.
- Understøtter salg og eksportmulighederne.
- Vi giver bedrifterne indsigt i en vej til bæredygtigt/levedygtigt/robust udvikling
- Vi giver landmændene et redskab til at tage lån og giver kreditorerne en bedre mulighed for at vurdere bedriften, lave strategiske beslutninger
- Analyseresultaterne kan bruges til dialog med NGO'er, myndigheder, naboer, kunder....
- Giver mulighed for helhedsvurdering (af data), kontekst, egne valg
- Vi medvirker til at vi i Danmark og i EU har en vis fælles forståelse for, hvad der er bæredygtigt

HVORFOR : **R**ESPONSE **I**NDUCING **S**USTAINABILITY **E**VALUATION (**R**ISE)

- RISE er videnskabeligt dokumenteret både beregningerne og proceduren
- RISE er internationalt, brugt i 47 lande og findes på 9 sprog, lavet 2900 analyser
- Værktøjet er server baseret, velfungerende software.
- Værktøjet er og bliver løbende udviklet gennem 17 år
- Norm og reference data indføres regionalt
- Det skelner ikke mellem konventionelt og økologisk
- Har fungeret i mange år, mindre risiko for ophør

OPSTARTSPROCES: KOMPETENCE UDVIKLING

Uddanne konsulenter der kan foretage en RISE analyse

Opdatere referenceværdier i programmet

Oversætte værktøjet

Afprøve analyserne og feed-back i praksis

Evaluere videnskabeligt (PhD; De Olde et al., 2016. Assessing the Sustainability Performance of Organic Farms in Denmark.

www.mdpi.com/journal/sustainability

DER ER CERTIFICERED E BÆREDYGTIGHEDSKONSULENTER I HELE LANDET

LMO

Jan Bjørnkjær
Jensen

AGRI

Thor Bjørn
Kjeldbjerg

vestjysk
landboforening

Karsten
Simonsen

SEGES
Østeg

Anke
Stubsgaard

JYSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING

Henning
Sørensen

Niels Finn
Johansen

LandboSyd

Birgitte Popp
Andersen

Poul Erik
Nielsen

Tove
Serup

gefion

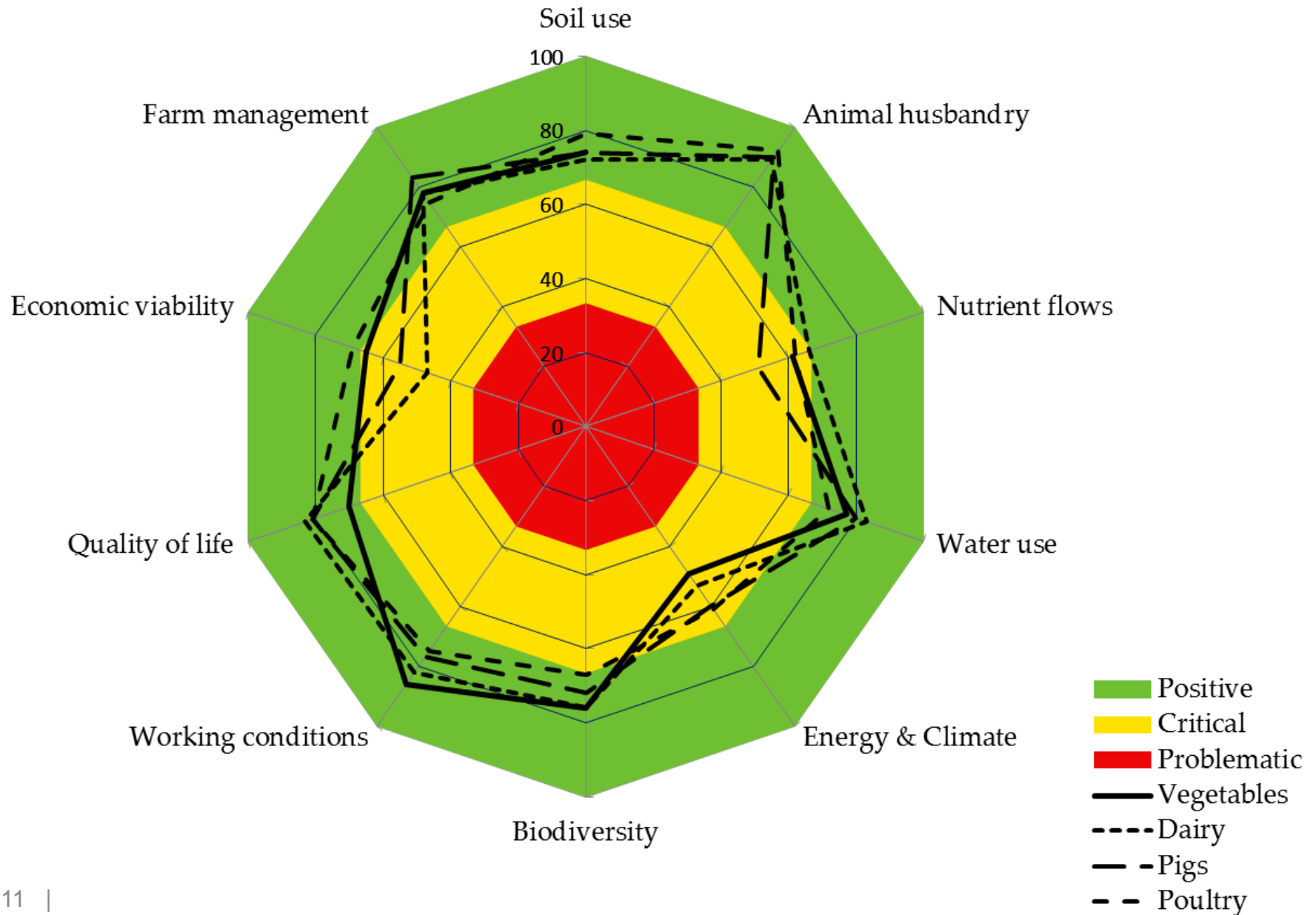

Marianne
Tesdorpf

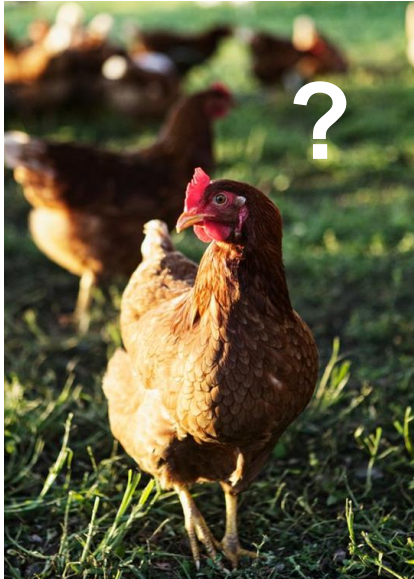
**DELTAGENDE
VIRKSOMHEDER
VED 50
TESTANALYSER
I 2014-15**

GENNEMSNIT AF 37 ØKOLOGISKE BEDRIFTER 2014-15

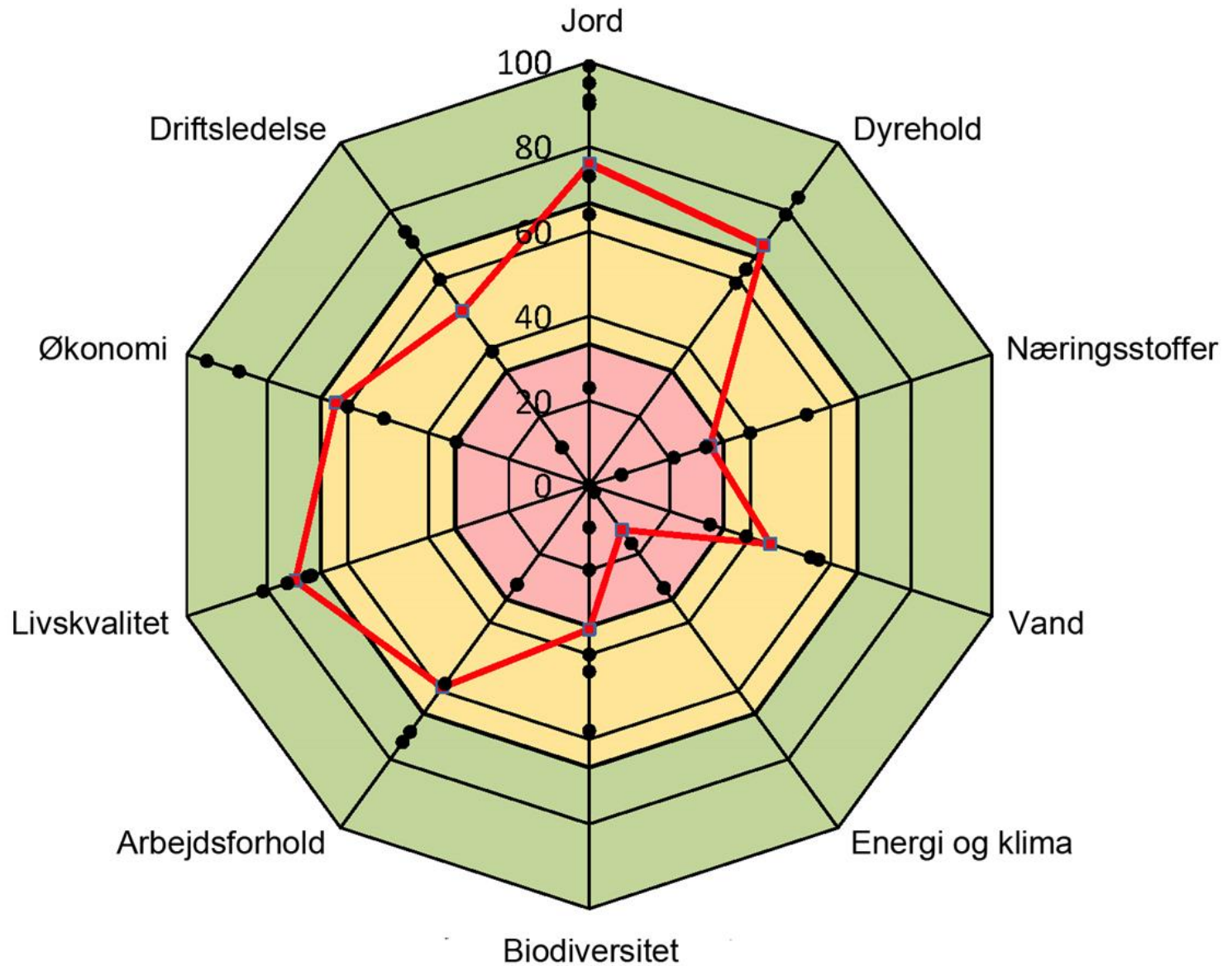

HVORFOR MÅLER VI PÅ LIGE NETOP DISSE INDIKATORER?

POLYGON OG RAPPORT (INKL. FORSLAG TIL HANDLINGSPLAN)

SUBTEMA BIODIVERSITET ANALYSE

Table 7. Sustainability performance on the theme biodiversity and related sub-themes for the vegetable, dairy, pig and poultry sector (median, min-max).

	Vegetables	Dairy	Pigs	Poultry	P-value
6. Biodiversity	76 (69-91)	76 (56-92)	72 (57-85)	67 (49-82)	0.468
6.1 Plant protection management	100 (82-100)	100 (90-100)	100 (100-100)	100 (83-100)	0.142
6.2 Ecological priority areas	100 (45-100)	100 (23-100)	100 (41-100)	100 (40-100)	0.943
6.3 Intensity of agricultural production	81 (51-93) ^{ab}	88 (81-95) ^a	69 (59-82) ^b	64 (47-72) ^b	0.000
6.4 Landscape quality	70 (50-90)	65 (20-100)	60 (10-100)	63 (15-100)	0.812
6.5 Diversity of agricultural production	68 (48-90) ^a	46 (29-71) ^{bc}	48 (35-57) ^b	32 (18-52) ^{bc}	0.005

^{a-c} Different superscripts indicate significant differences between sectors ($P < 0.05$)

**DIN BEDRIFT ER ØKOLOGISK
ER DEN OGSÅ BÆREDYGTIG?**

**I 2016 udføres
ca. 100 RISE gratis
bæredygtighedstjek
på økologiske bedrifter
med midler fra FØL og LD.**

LANDMÆNDIS UDTALELSER

- ”Flere af emnerne er jeg aldrig blevet spurgt om. Og jeg har heller ikke tænkt over det før”
- ”Det giver stof til eftertanke”
- ”Nu ved jeg, hvor jeg står mht. bæredygtighed”
- ”Det er troværdigt”
- ”Det meste er relevant. Noget er irrelevant”
- ”Analysen er kun første trin”
- ”Den er god at komme videre på (fokus)”
- ”Det er ren pleje af vores image”

HVAD BENCHMARKER VI OP MOD (0-100) ?

De DANSKE Standard data er danske gennemsnit for:

- Produktionsniveauer DK
- Indkomst, forbrug, fattigdomsgrænse m.m.
- Energiforbrug
- Kemikalieforbrug/gødningsforbrug

Anvendte databaser i den danske version af RISE

- Udbytter: Mark-online + forsker input
- Ydelser: Farmtal online, Vejledning om gødskning og harmoniregler, forsker og konsulent input.
- Gødning: Normtal, Foulum, konsulenter
- Økonomital fra Ø90 datatræk + Danmarks statistik
- osv.

SKAL ØKOVAREN SÆLGES PÅ BÆREDYGTIGHED?

- SEGES' projekt om **markedsføring** af bæredygtighed: God interesse fra detaileddet; kan bruges som branding og troværdighed
- Undersøges hvordan man kan bruge RISE? Ikke certificeringens vej !
- Nestlé Danone m.fl. bruger analyserne til at skabe et detaljeret kendskab til deres producenter. Skaber stabilitet
- Virksomhederne skriver det ind i deres årsrapporter o.l. – CSR (eksport)

HAR BRUGEN AF RISE EFFEKT ?

Hvordan måler vi effekt ?

I projektet strategisk bæredygtighed, arbejdes målrettet med handlingsplan og opfølgning og RISE indpasses i dynamisk strategisk udvikling på bedriften. Ny RISE

Næste år, forankring i faggrupperne, planteavl, økonomi, kvæg, svin. Handlingsplan med mål og arbejde med kritiske måleparametre der måler præstation

Påvirkning af den menneskelige faktor ved omstilling (Villum/Velux ansøgning)

KONKLUSION EFTER 3 ÅR MED RISE

- + Måler bæredygtighed troværdigt og præsenterer det i en kommunikativ form.
- + Er med til at motivere landbruger til at udvikle i en mere bæredygtig retning
- + Kan integreres med bestående databaser og del beregninger såsom klimatjek, grøn regnskab etc.
- ./.. Kræver forholdsvis meget tid (10-12 timer)
- ./.. Er frivilligt, kan ikke bruges til kontrol
- ./.. Ingen absolut resultat-relativt
- ./.. Er lavet gratis, hvordan markedsfører vi ....